



Štev. 10.

V Ljubljani, 1. vinotoka 1912.

Leto XIII.

Morju.

Nisem še videl te, morje, od blizu,
 le kakor Mozes deželo medú
 videl sem v sanjah te krasno, veliko,
 videl na valih ti jadrnic diko,
 videl mogočnost razljučenih sil,
 v sanjah sem zrl, element te strahú!

* * *

O, da kdaj pridem in vidim v obličje
 tebe — o, Adrija, tvojo prelest,
 jadrnic brhke postave in tanke,
 ki begajo preko zelenih cest;
 takrat pa, takrat sezul bom opanke,
 padel na sveta bom tvoja tla
 in jih poljubljal in jih poljubljal . . .
 Kdaj pač izpolni se želja mi ta?

Cvetko Gorjančev.

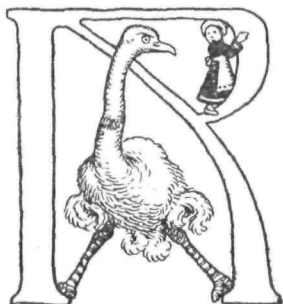




F. PALNÁK:

Buča se je izgubila.

I.



es, da se je izgubila. Ni sicer stalo v časopisih, naj bi je iskali, a ko so jo našli, je bilo presenečenje vendarle veliko.

Tako-le je bilo:

Jeseni so spravljali pri Mejakovih buče z njive, velike, rumene krogle, obilne, da jo je bilo eni svinji preveč, težke, da jo je mali Jožek komaj premaknil. Nametali so jih na dvorišču v visok kup. In ena, ki je bila prav na vrhu, se je skotalila dol in se razbila.

Svinje, ki so se premetavale in valjale po mlaki tam v kotu, so se prestrašile, potem pa prišle previdno blizu ter ovohale mehko rumeno meso v buči, pa bele ploščate pečke. Ovohavale so, pa je prikimala stara svinja z glavo ter zinila — in velik kos mehkega mesa je izginil v požrešnem žrelu. Tedaj so zinile še druge, in kmalu je izginila cela buča, na rilcih in parkljih pa so obvisela svinjam izdajalske pečke. Ko so si privoščile tako lepo malo južino, zafrka najmlajša drobni repek, privzdigne zadnje krače in jo ubere z dvorišča po zelenem travniku prav tja do senčnega bukovega gozda, ki je okolo njega curljal potoček. Tam se ustavi, tam se popraska s parkeljci.

In tam je obležala bela ploščata pečka . . .

Zavzdihnila je uboga pečka. Tako sama je bila in zaprosila je vetrček:

„Vetrček, pomagalček! Usmili se me, odnesi me nazaj tja k sestricam, ki jih bodo spravili za seme. Glej, tudi jaz sem seme in tudi jaz bi rada, da zraste iz mene buča, velika, rumena krogla.“

Zasmilila se je vetrčku, in poizkusil jo je dvigniti. A ni mogel. Ne da bi mu bila pretežka — o, prenašal je še večje stvari! Kaj pa je taka-le pečka? A pečka je bila kakor namazana z gumijem, in močno jo je prilepila nase vlažna jesenska zemlja. Zaman se je poizkušala odtrgati, zaman se je upiral vetrček, da jo odnese. Ko sta videla, da ne gre, je bila pečka še bolj žalostna, in še bolj se je zasmilila vetrčku. Pa si ni vedel pomagati in je dejal:

„Pečka, ubožica! Obležati boš morala.“

„Vetrček, pomagaleček! Ko pa je zima tako mrzla, so mi pravili; jaz pa sem tako nežna, so rekli, da ne prebijem najmanjšega mrazka.“

Pomislil je vetrček, umislil si je in zadovoljno prikimal:

„Tako bom pač naredil! Nanosil bom nate listja in ga pustil na tebi, dokler ne minejo prav pozni mrazovi — tako toplo odeta boš morala prebiti tu zimo, spomladi pa se bo že videlo . . .“

II.

In videlo se je spomladi. Vetrček je izpolnil svojo obljubo; na listje je nanosil še snega, da je spala bela, ploščata pečka prav natoplem vso zimo. Spomladi pa, ko je imel vetrček dela na vseh koncih in krajih, se nekoč tam v drugi polovici majnika spomni na svojo varovanko. Hitro zbeži in popiha tam na gozdnem obronku, da odnese še zadnji listič, ki je kril belo, ploščato pečko. Zasmel se ji je prav na debelo.

„He, he, he,! Ti zaspanka! Pomani si vendar malo oči in poglej okolo sebe, he, he, he!“

Zbudila se je pečka, si pomela oči in pogledala . . .

Oj, kaj je vse videla! Okoloinokolo nje je rasla že visoka zelena trava, bukva nad njo je že odvrгла vse rjave zavojčke, in veselo so si šepetali listi zgodbo o zaspani pečki, solnčece je polukalo skozi to gosto streho. Pa so se razgrnili vrhovi, da so pustili še solnčecu svobodno pot, naj poluka na malo zaspanko. Hitro je pogledalo z enim samim žarkom, pečki pa se je tako zablščalo, da je kar pomežiknila.

„Ha, ha, ha,“ se zasmije vetrček, „ali vidiš zdaj?“

„Ali je že pomlad?“ vpraša zaspana pečka.

„Če je pomlad!“ se zasmije vetrček.

„Če je pomlad!“ zašepčejo listi.

„Če je pomlad, kuku!“ zakuka kukavica.

In valčki pod gozdom so se smejali s srebrnim žuborenjem in nesli v svet novico o mali zaspanki, ki vprašuje v drugi polovici majnika, če je že pomlad.

Tako so se ji vsi smejali, in pečka se je spomnila: „Torej zdaj pa na delo!“

III.

In pečka je šla na delo.

Kakor je že jeseni pravila vetrčku, je hotela, da postanejo iz nje buče. Tu, kjer je ležala, je imela vsega: toplote in mokrote, da lahko vzkali.

Najprej je bilo treba potisniti v zemljo nožice, da se ima rastlina kam opirati, ko se popenja in razteza. Ni bilo lahko to delo. Napenjala se je pečka in je res predrla na ostrem koncu lupino in je potisnila na dan bel jeziček, ki se je obrnil kar navzdol, da se zarine v zemljo.

O, kako je prišlo pečki zdaj tisto prav, da jo je držala zemlja! Če bi ne bilo tega, bi se morala postaviti kar pokonci, da bi mogel začetek koreninice v zemljo — in kaj bi bilo pozneje iz vsega?

Le poslušajte, kako se je godilo! In nepremišljena pečka je takrat tako tarnala!

Zdaj se je potisnila drobna nožica v rahlo zemljo. Rinila je vedno globlje, vedno globlje, na vse strani pa so tiščale iz nje nove drobne nitke, nove koreninice.

Nad zemljo pa se je pečka odpirala vedno više z zgornjo zaklopnico, spodnja pa se je držala še vedno čvrsto zemlje, da se je odpiralo navzgor. In sladko, belo dvodelno jedrce v pečkini kožici se je izpremenilo v dva debela lističa, ki sta silila bolj in bolj na dan. Močna, krepka sta bila, in gotovo bi odnesla s seboj staro hišico, če ne bi se nožica uprla s kolenom ob zadnjo zaklopko.

Ko je koreninica namreč videla, da hočeta bratca listka kvišku, pa je njuni moči in debelosti napoti hišica, si je sključila kolence, da se je uprla in preprečila nesrečo.

O, saj bi tudi bila nesreča, če bi le dvignila bratca ovojek in bi ga ne mogla spraviti potem s sebe. —

Tako pa sta se dvignila lepega dne, ko se je napel lok, ki ju je dozdaj vezal s koreninico. Bil je prenapet, zravnal se je in vzdignil še bratca, tolsta, zelena bratca kvišku.

Oj, kako so ju začudeno gledali vsi stanovalci tam pod gozdom ob potoku! Kje so pa še videli kaj takega? Kako drugače je prihajala na dan zelena travica ali pa rumena kalužnica ali pa poprej še beli zvonček — o, kako čisto drugače, zdaj pa pride bogve odkod bela, ploščata pečka, z njo se gode čudeži, da vse gleda, zdaj pa še pride na dan tako-le!

Kaj bo, kaj bo še iz tega?

IV.

I, kaj bo!

Čez par dni je prišel na dan nazoban trikoten listič, pa so se začeli viti novi poganjki, vse sočnato in poraslo s trdimi dlačicami. Zopet pozneje je vzcvetel cvet, velik, rumen, tudi kosmat cvet, da so se začudile čebelice, kako pride ta sem, da se je zasmel debeli čmrljček, ki ne veruje v čudeže v prirodi, ker jih dela sam. Ko so odpadli cveti, so se pa nastanile tam male zelene bučke, in tedaj se je začudil, jako začudil Mejakov Jožek, ki je bral v gozdu dehteče korčke.

Prav jako se je začudil, ker je dobro vedel, da tam Mejakovi niso sadili buč. Doma je povedal to novico očetu. Oče Mejakov pa, kakor je bil resen mož, se je nasmejal Joškovi začudenosti.

„Ate, kako pa je prišla tja dol buča?“

Tu se je zopet zasmel:

„I, bogve, kako!“ je dejal pa je šel na delo.

Jožek je pa še mislil in mislil. Ker pa ni vedel zgodbe s svinjo in je postal lačen, je tekel s korčki k mamici, dobri mamici, ki mu je dala za korček kos kruha, namazanega s sladko, sladko smetano. —

Tako čudno se je sukala zgodba z bučo, ki se je izgubila.

TONE RAKOVČAN:

Povest mladosti.



Gori sredi planine paseta Blaže in Narda.

Letos je že tretja pomlad, odkar hodita tja, in njiju čreda je letos ravnotako raztresena po temenu kakor prejšnja leta, kloni glave in maha z repi. Najvišje stoji črna Dima z debelim jermenom in težkim zvoncem krog vratu in gleda po rebri kakor zapovedujoč častnik. Njej se ne poljubi veliko trave, stara je že. Mnogo pomladi pomni na tej rebri; hodila je semkaj kot telica s starim Klančarjem, ki je neko noč na planini izdihnil, hodila je pozneje več let z Matjažem, ki se je na stara leta oženil in zapustil planine, in zdaj jo goni na pašo Blaže. Blaže ljubi njo in ona njega, zato si jo je izbral za vodnico. Med čredo so pomešane tudi Nardine kravice, zakaj onadva sta zrasla skupaj od mladih nog in tako sta zaželela, da tudi paseta skupaj in — želela sta v mladih srcih veliko več.

Sredi planine, sredi črede sedita in gledata globoko v dolino, kjer leže domovi kakor bele pike na zelenem prtu, kjer beže ceste na vse strani in se bogvekje spet stikajo.

„Glej, Narda, tamkaj tista široka bela cesta kakor srebrn trak, tista drži daleč, kajnda!“

Pokazal je Blaže z roko v dolino in potegnil kazalec v smeri ceste.

„Da, tista drži v mesta, v gradove, ki leže kraj morja, kjer so zvoniki do oblakov in zvone zvonovi, da se čuje na konec sveta —“

Nardi je zastal glas, da je za trenutek utihnila.

„Ded mi je pravil,“ je nadaljevala, „da so tam gospodične bele kakor mleko in rdeče ko črešnje, in gospodje v črnih oblekah z zlatimi urami...“

Pogledala sta se, obrnila nato oči v dolino in se zamislila.

Tam izza skrajnih mej se je dvignil na nebo oblaček, jedral dalje kot čoln in se spustil nad čredo za planino. — V Blažetovem in Nardinem srcu sta vstali želji, šli daleč v mesta, v gradove, prišli spet nazaj in povedali srcu, kaj bi radi. Radi bi, da bi postal Blaže gospod s svetlo črno obleko in zlato verižico, Narda pa gospodična, in živela bi skupaj — a ne bi več pasla, ostala bi v mestu, ker tam bi bilo veliko prijetneje...

„Dej, povej še ti kaj, Blaže, tebe tako rada poslušam!“

„Ko pa ne vem ničesar —“

„Včeraj si mi obljubil, da poveš povest o starem gradu, dej, povej jo danes.“

„No, pa bom —“

Primaknila se je bliže in prijela Blažetovo roko.

Tiho in počasi je pričel Blaže:

„Lani sem bral to povest. Lepa je, in hudo se mi stori pri srcu, kadar se zmislim nanjo. — Predavnimi časi je bil tisti grad, ki leži zdaj

v razvalinah na Loškem, cel, visok kakor palače v mestih in jako lep. V njem so bivali junaški vitezi, ki so se bojevali s Turki, in zale kraljične, ki so vitezom stregle in postale čez čas njihove žene.

V tistem gradu je živela tudi kraljeva hčerka, ki pa je bila od rojstva gluhonema. Dorasla je. Druge kraljične so pele, se šalile, govorile z vitezi — a ona, ubožica, je tičala v kotu svoje shrambe in plakala. Nobeden vitezov je ni pogledal, nihče ni maral zanjo; druge so se omožile, ona pa je ostala sama in plakala tako hudo plakala, da je oslepela.

Mimo tistega gradu pa prijezdi oddaleč lep kraljevič, ki prenoči v gradu. Zvečer, preden zaspi, začuje v sosedni sobi ihtenje in ko pogleda skozi ključnico, zapazi kraljevo hčerko, ki je sedela v kotu pri luči, tiščala obraz z rokami in plakala. Milo se stori kraljeviču pri srcu in sklene zjutraj, preden odide, povprašati, zakaj kraljična tako plaka . . .“

Zazvonila je na moč visoko nad njima Dima, Blaže je prenehal, Narda se je tesneje privila k njemu, in tam nekje iz grma se je oglasil ptiček, ki je najbrže tudi poslušal povest.

„Zjutraj stopi kraljevič pred kralja, da se poslovijo. Na koncu ga vpraša, ako ima kako hčerko — a namesto da bi kralj odgovoril, sklone glavo in si obriše solzne oči. Končno mu pove, da so vse hčerke omožene, le ena še ne, ki je od rojstva gluhonema in je pozneje zaradi jokanja še oslepela. Pripomni pa, da je v mladih letih prerokovala vražarica, da pride kraljevič, ki odkrije nekje na svetu tri žive studence, prinese vode iz njih in jo ozdravi . . .“

Poslovil se je kraljevič in odjezdil v svet iskat treh studencev.

Jezdil je po svetu, jezdil, a studencev ni mogel najti. Preiskal je skoro ves svet, toda zaman. Slednjič pride do visoke gore, leže pod košato drevo in zaspi. V spanju pa se mu zazdi, da sliši ihtenje. Ko se zbudi, se ozre in zapazi nedaleč nad seboj tri angele v dolgih srebrnih oblačilih, ki so z rokami tiščali obraze in plakali; med prsti pa se je nabirala solza za solzo, se zlivala na zemljo in odtekla potem dalje v bližnjo jamico.

Zavzet je gledal kraljevič krano podobo — dom slil se je treh živih studencev. Čez nekaj časa je priplul z neba bel oblak, ki so vanj angeli sedli, se dvignili in izginili gori v višavah.

Kraljevič steče k studencem, zajme iz vsakega stekleničko vode, potisne te za sedlo in odjezdi v divjem diru k žalostni kraljevi hčerki. —“

„To je bil priden in dober ta kraljevič, kajne Blaže?“ je pripomnila Narda, ko je ta prenehal.

„Da, poslušaj dalje! — Kralj je medtem že skoro obupal. Menil je, da je vražarica krivo prerokovala, ker ni bilo od nikoder rešilca.

Na večer pa se odpro vrata, in v sobano stopi kraljevič, se pokloni kralju in ga poprosi, ako sme do kraljične. Kralj mu z veseljem dovoli. Hčerka je še vedno ihtela; kralj ji dvigne počasi roke, pa veli rešilcu, naj pristopi. Z vodo iz prve stekleničke ji pomaže kraljevič oči, kraljična si jih pomane pa odpre počasi trepalnice, drugič ji pomaže ušesa, in ona takoj vse sliši, iz tretje stekleničke ji da piti vode — in hčerka pade očetu krog vratu, kraljeviču pa poda mehko roko in se mu gorko zahvali —“

Narda se je primaknila še bliže k Blažetu — ta pa je še tiše nadaljeval.

„V gradu sta se potem poročila kraljična in kraljevič in srečno živela dolgo vrsto let. — Nekoč pa slišita, da pridere mimo gradu velika množica Turkov. Kraljevič pokliče sosedne viteze na pomoč, toda ti mu jo odreko, ker so ga zavidali zaradi velike sreče. Sam ni mogel premagati ogromnega števila divjih Turkov, zato zapusti s kraljično grad in odide nekam daleč, jako daleč, gotovo na drugi kraj morja . . . Turki pa so pri-gremeli, premagali nevoščljive viteze in razdejali vse gradove . . .“

Popolnoma tiho je končal Blaže. Dima je močno pozvonila in nazna-nila, da se čreda pomakne čez greben. Počasi sta vstala Blaže in Narda, se pri-jela z rokami krog pasu, pa odšla molče za čredo . . .

*

Na jesen je izgubila Dima tretjega gospodarja. Odšel je daleč v mesto slu-žit, da si prihrani kaj denarja, pride nekaj na planine ter odvede Nardo s seboj.

Minila je že deseta pomlad, Narda čaka — a Blaže se še ni vrnil in se najbrže ne vrne nikoli več . . .



Pomlad v jeseni.



Šopek pesemc na grob materi.

Tvoji lepi sivi lasi.

Tvoji lepi, sivi lasi
bili temni so nekdej,
ko sem gladil jih kot dete,
ko je bil življenja maj.

Pravijo, da skrb in žalost
najbolj glavo posivi;
ko te gledam, mi ta misel
muči srce in teži.

Saj gotovo sem provzročil
tebi, mati, tudi jaz
marsiktero bridko uro,
marsikteri sivi las!

Bila si stroga.

Bila si stroga,
mati, z menoj,
dasi sem bil
prvenček tvoj.

Ko bi ne bila
stroga tako,
bilo bi zame
lažje slovo.

Tvoje življenje ni bilo veselo.

Tvoje življenje ni bilo veselo,
bilo je polno težav in skrbi;
redkokdaj solnce je tebi blestelo,
največ je bilo prečutih noči.

Tvoje življenje ni bilo veselo,
ti si imela prerahlo srce,
tebe je kmalu in hudo bolelo
bolj nego lastno še — tuje gorje.

Nisi bila bogata.

Mati, nisi sicer bila bogata,
tvoje srce pa je bilo — iz zlata;
najbolj vesela v življenju si bila,
ko si svoj kruh s siromakom delila.

S praznikom bila si nezadovolja,
če je ostala nam miza prepolna,
in če siromaka slučajno ni bilo,
da bi se prazniško ga pogostilo.

Nismo imeli, kar vse bi želeli,
toda pomanjkanja nismo trpeli;
nič se pri hiši nikdar ni poznalo,
kar se ubožcem je kdaj darovalo.

Bila si preprosta.

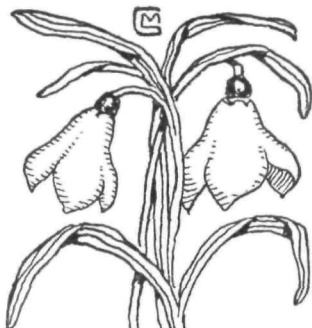
Bila si preprosta žena,
pa po duhu plemenita,
vsakomur prijazna vedno,
a nikomur — neodkrita.

Ti ljubila si resnico
in poštenost si slavila. —
Bila si nam vzorna mati,
ker si z zgledom nas učila

L. Černež.



PRILOGA

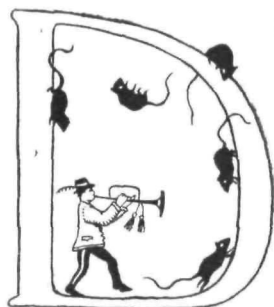


ZVONČKU



L. O.:

Anton Martin Slomšek.



ne 24. kimavca t. l. je minilo 50 let, odkar je umrl škof Anton Martin Slomšek. O tem slavnem možu je „Zvonček“ obširno pisal v svojem 1. letniku (l. 1900) na str. 197—200, ko smo praznovali stoletnico njegovega rojstva. Takrat je naš list priobčil tudi Slomškovo podobo.

Opozarjamo svoje bralce na dotični spis, ki se končuje tako: Najlepši, najtrajnejši spomenik si je postavil Slomšek sam s svojimi spisi in s svojimi deli v hvaležnih srcih vseh Slovenk in Slovencev!

Moji lastovki.

Da mogel, pesem bi zapel
tej svoji lastovki v slovo
sedaj, ko s sestricami proč
odhaja daleč za goró.

O, kolikrat prijazno z gnezda
v oko mi gledala je v hram
skoz okno, ko za njim sem jaz
ždel žalosten in tih in sam! . . .

Ah, mislil sem, da tebi, ptička,
zapel bom pesem za odhod,
pa prišlo je in tebe, žalost,
pozval do sebe sem na pot!

Cvetko Gorjančev.

I. E. RUBIN:

Stepanove sanje.

(Konec.)



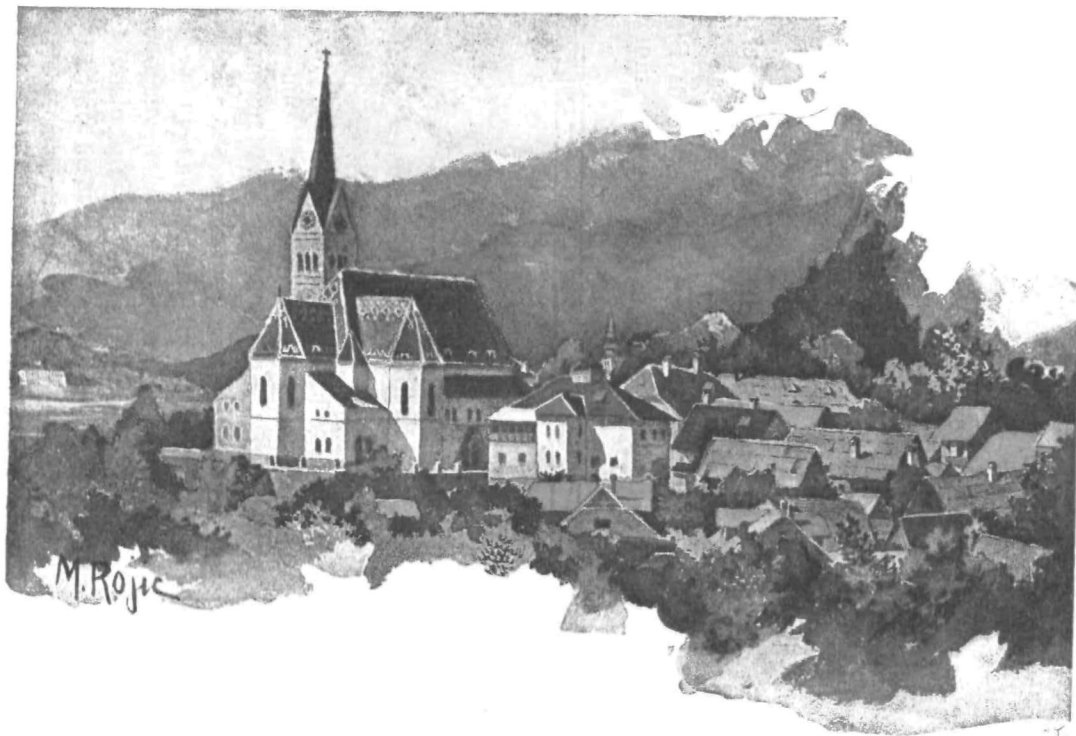
Takrat so se Stepanu sanjale čudovite stvari. Zdelo se mu je, da spi z odprtimi očmi. Tam ob bregu še vedno lete rakete — pa ne tako nizko, samo do vrha gradu — vse više, više. Ena od njih je segla prav do neba: tam se je razpršila in je v podobi zvezd padala na zemljo. Naenkrat pa se je zgodilo, da so se odprla nebeška vrata, in zlate žareče rakete so se vsipale iz nebes in so letele nadgorami ter zasipale gore okolo inokolo Bleda z zlatom in srebrom. Med njimi so se vsipale rože in so napolnile vse vrhove, za zožami pa je priplavala čudnolepa barčica, polna pisanih svetlih balončkov in je šla naravnost na jezero. Na jezeru je bilo vse v žarečem ognju.

Hipoma se je oglasil zvon izpod jezerskih valov. Zvonil je tako, da so vsi obstali. Priplavale so na temnih čolnih jezerske vile z velikimi zlatimi lasmi, z belimi oblekami, s smehljajočimi obrazi. Dolga vrsta jih je bila, in povodnji možički so ležali poleg njih. Nazadnje pa je prišel lep visok čoln, in v njem je sedel lep mladenič, oni grajski sin, ki je nekoč utonil v jezeru. V tej lepi noči je prišla rešitev, in grajski sin je prišel zopet na dan. Za njim je šla tista lepa nebeška barčica, in v njej je Stepan zagledal ona dva mlada človeka, ki ju je videl zvečer v čolnu. Sedela sta kakor zvečer in sta vsa srečna gledala za čolni, ki so plavali pred njima. Vsi čolni so se pomikali sami — brez čolnarjev — in valovi so peneče pluskali ob njih. Tako je šel ves izprevod po jezeru. Z gor so se vsipale žareče rože, ognjene zvezde so padale z neba in rakete, podobne nebeškemu žarkom, so se vsipale nad celo pokrajino in so padale v valovje. Valovi so se penili in so vstajali kakor srebrni grebeni, ki rastejo in kipe razjarjeni od nebeškega ognja.

Zvon v jezerskih globočinah je zvonil z vedno bolj razločnim glasom. Boljinbolj je njegov glas premagoval šumenje kipečih valov in se je razlegal nad vso jezersko planjavo. Bližeinbliže so se slišali njegovi zmagoslavni udarci.

Hipoma so se valovi nakopičili — in zvon, krasen in velik, je priplaval nad valove. Jezerske vile so ga obdale okolo inokolo in so zaplesale ples, da so vode zašumele. Grajski sin je stopil na rilec svojega čolna in se je oziral po jezeru naokrog. Takrat sta priplavala v njegovo bližino dva mlada človeka v nebeškem čolnu. Grajski sin ju je zagledal in ju je pozdravil z roko. Približal se je s prijaznim obrazom in je govoril nerazumljive besede. Kar so zaklicali glasovi. „Svatba, svatba! . . .“ Zvon je zazvonil z mogočnim glasom, da je odmevalo med šumenjem vod. Vile so zaplesale okolo čolna.

„Sedaj povabim vas vse v svoje jezersko kraljestvo,“ je rekel grajski sin . . .



Melita Rojčeva: Bled.

Zvon je čudno zadonel in je izginil v jezerske valove — vile so se izgubljale v sivih meglah, ki so vstale iz vod — čoln grajskega sina je plaval za njimi, in zagrnile so ga srebrne pene; za njim je izginil tudi nebeški čoln z mladim parom.

Glasovi so utihnili, šumenje je pojenjalo — svetloba na nebu je ugašala — rože so padale boljbolj redke — rakete so prenehale — zvezdna noč, lepa in mirna, je zavladala nad jezerom.

Stepan se je v sanjah čudil, kam je vse izginilo, in si je mislil, kod drži pot v podjezersko kraljestvo, kamor je povabil grajski sin vse, ki so na jezeru rajali.

Tako je sanjal Stepan po oni noči. Ko se je zjutraj zbudil, je stalo solnce že visoko na nebu, in zunaj je sijal jasen dan. Stepan se je spomnil vsega. Komaj je mogel razločevati, kaj je bilo res in kaj so bile sanje. Ko je prišel s teto k jezeru, je videl tam nekaj čolnov ob bregu, in ugasli balončki so bili na njih. V senci dreves sta sedela dva mlada človeka, ki ju je Stepan videl v sanjah.

„Vendar je bilo res,“ si je mislil in je gledal preko jezera, kjer je videl v noči nepozabne nebeške prizore.

Stepanu se je zdelo, da je vse to mogel videti samo na Bledu in je prosil teto, naj z njim vsako leto pride na Bled. Teta mu je to tudi obljubila.

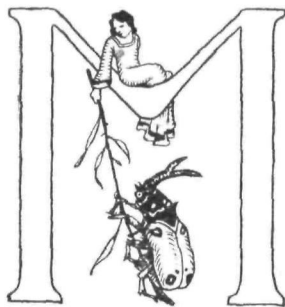


IVO TROŠT:

Leseni Jakob.

(Dalje.)

3.



Martin v Zagreb — Martin iz Zagreba, pravijo Hrvati. Nič bolje se ni godilo lesenemu Jakobu — študentu. Doma je bil šolo že davno obesil na najvišji klin v hlevu. Spominjal se je učilnice samo še kot — mučilnice, kjer so ga zasmehovali in se mu rogali vrstniki in vrstnice navzlic učiteljevim opominom in dokazom. Često je domov grede pokazal tudi leseni Jakob z lastno pestjo, da tako ni prav.

Vse zaman.

Izlahka in nevede je pozabil, kdaj se je otreseel tiste peščice naukov, ki so se ga prijeli v šoli. Volkov Lojze je bil boljše glave, pa jih je obdržal, in to mu je koristilo pozneje.

Od doma sta se oba težko poslavljal.

Tegljjev kar ni mogel iz hleva tisti večer pred odhodom, v kolarnici je celo dvakrat vzel v roke bič in poizkusil, če še poka kakor navadno. Slutil je, da bo poslej sukal pero, knjigo . . . Kar mraz ga je stresel.

Objel je še okolo vratu najlepšega volička, pošepnil na uho nekaj poslovilnih besed domači kobili in odšel s težkim srcem in počasnih korakov večerjat. Hotelo se mu je na jok.

Tudi večerja mu ni dišala, dasi je pripravila gospodinja Janezovo najljubšo jed — zvrhano skledo žganjcev s prekajeno svinjino in kislim zeljem, kar se je pri Tegljevih redoma dogajalo samo na pustni večer. O drugi priložnosti bi se bil tem redkostim Janez odkril že oddaleč, toda nočoj se mu je zdelo, da mu žalostno odkimavajo, naj ne hodi v neznano tujino za nestalno srečo.

Ni mu šlo v slast, pa mu ni. Celo mošt ni imel tistega okusa kakor navadno, in pečen kostanj mu od same žalosti ni mogel iz ust. Zbegano so mu krožile oči po rojstni hiši, kakor bi se bal, da česa ne zabi jutri vzeti s seboj. Ponoči pa se mu je sanjalo, da je zašel v grozne kraje, odkoder ni znal domov.

Izmučen je vstal, ko ga je poklicala sestra z žalostnim nasmehom, položivši mu dišeč šopek poleg prašnega klobuka na mizo.

Napravili so mu popolnoma novo obleko, in domači krojač je trdil, da je izdelana po najbolj zadnjem mestnem kroju. Janez se ni čutil v njej prav nič bolj okretnega. Ko se je ogledal v zrcalu, ni spoznal več samega sebe. Zdelo se mu je, da zre nanj izza stekla popolnoma tuja glava, še grša in bolj neumna, nego so trdili tovariši, da je baje njegova. Samemu sebi se je nasmehnil in hotel menda s tem pritrčiti, da je — voliček v bleščeči konjski opravi. Seveda te primere ni izumil sam — za to so bili njegovi možgani preplitvi — toda ko bi mu jo bil kdo povedal tisti trenutek, bi mu bil pritrčil glasno, da ni nič lepši nego vol v konjski opravi.

Lojzetu se je brezumno nasmehnil, ko sta pred Volkovo hišo sedala na voz. Rad bi ga bil posvaril tovariš, da tu ni več časa radosti, marveč resni hip slovesa in obenem prvi korak v novo življenje. Nekaj kakor solza je Lojzetu blestelo v očesu. Tegljev leseni Jakob jo je videl, pa je ni umel. Lojze mu ni rekel ničesar.

V mestu jih je že pričakoval nedavno še zaničevani in omalovaževani Namretov študent in jim pokazal stanovanje, kakor mu je pisal oče, ki ni utegnil sam do sina v mesto, najsi sta ga jako nagovarjala Volek in Teglj, da bi jima bil vodnik in svetovalec. Namre je hitel za opravili, za zaslužkom. Sosesta sta morala sama spremiti sinova v mesto, na novi dom in v šolo. Tam sta ju priporočila blagonaklonjenosti gospoda ravnatelja in ostalih učiteljev, potožila nevesele domače razmere zastran denarja, ki ga nedostaje rado kmetu in gospodu, ter odšla z zavestjo, da bolje sploh nista mogla opraviti svoje poti. Fanta sta bila v šoli, čast domovinska pa s tem tudi srečno rešena.

Pouk se je bil pričel že prejšnji teden, in učenci so še ponavljali znane stvari, ki so jih pozabili med počitnicami. Novodošla tovariša sta morala torej takoj zastaviti črtalo in lemež — Lojze v njivo, ker so mu bile stvari še v spominu, Janez v ledino. Tu je moral pomagati Namretov, zakaj skrbna očeta sta mislila tudi na to, da od biča in pluga pa do peresa in pozab-

ljene knjige ni tako majhen korak. Namretovemu sta namignila z besedo dovolj razločno: Mi bomo doma pa tvojemu očetu pomogli z živežem, vožnjo z drvi ali drugače.

Tudi to se je ukrenilo po sreči.

Začelo se je v mestu vsem trem novo življenje.

Šolski predmeti, ki so jih ponavljali drugi učenci, so bili Janezu Teglju popolnoma neznani. Uprli so se mu, da jih je zmagoval le s težavo in združeno pomočjo obeh tovarišev domačinov. Posebna sovražna mu je bila nemška slovnica z nemškim pravopisjem, ako zamolčimo istino, da se je smejal ves razred, kadar je vstal leseni Jakob in čital iz nemške čitanke z neukretnim jezikom neznane besede tujega jezika — kakor bi stopal bos po trnju in ostrem kamenju . . .

Še najbolj srečen je bil, če je smel v drvarnico, kjer je do mile volje vihtel sekiro ali pa svobodno žagal drva gospodinji za kurjavo. To se pa ni moglo goditi prevečkrat, zakaj šola je zahtevala mnogo časa, in dan se ni hotel nategniti.

Nove stvari, ki jih je slišal v šoli, so se upirale Janezu še huje. Trudil se je in napejal možgane, da bi umeval s silo, kar so z labkoto umevali drugi učenci; često se je trudil do solz. Pot, ki se je črtala pred njim, je bila vedno bolj ostra, zarasla s trnjem in posuta z robatim kamenjem, o, tista grčava nemščina! Kdaj bosta prijatelja?

Slušal je vse, kar so mu svetovali: prepisoval je nemško čtivo, da so ga ščemeli prsti, učil se je pravil, ponavljal in zopet prepisoval — vedno stare pogreške: vse zaman. V glavi je ostalo tolikor, kolikor v rešetu, če točiš vodo vanje. Pa bi se ne zjokal človek ob toliki nesreči, čeprav bi ne bil leseni Jakob? Da, Janez je točil solze naskrivnem, plakal tudi očitno, da so kapale pozabljene na neobčutno nemško slovnico, na mrzla pravila. Ni se sramoval joka niti spričo svojih štirinajstih godov, ki jih je že doživel. Kaj je pa hotel? Grenko je bilo sicer spoznanje, a resnično, da niso vsi ljudje enako obdarovani z duševnimi sposobnostmi.

Po materi ni točil solzá, ko so mu jo pokladali v črno zemljo, po domu tudi ne, dasi se mu je storilo inako, ko ga je ostavljaj, ali sam nad svojo nesposobnostjo je plakal kakor malo dete. Součencem ni ugajala ta obupnost zlasti zato, ker se je kazal Janez sicer junaka. Vzeli so ga že na piko. Celo „leseni Jakob“ je prilezel — kdo ve, odkod in kdaj — za njim v mesto. Šola se je torej zanj nadaljevala tam in tako, kakor jo je bil pred leti zapustil užaljen in nesrečen zastran roganja brezobzirnih součencev. Učilnica — mučilnica

Smilil se je učiteljem, ki so kmalu spoznali njegovo marljivost, dobro voljo in nesposobnost. Svetovali so mu, naj poišče doma, ko se bo hotel učiti, samotni, tih kotichek, kjer ga ne bo motil nihče. Res je poiskal takšen kotichek gori visoko pod streho, a njega so poiskale tudi tukaj stare znanke — lepe misli o domu in domačem življenju v Podbregu. Sanjal je in bdel s knjigo na kolenih. Zaradi tega ni bil v šoli nič bolji. Učitelji so se čudili, in Janez se je čudil sam. Razodel je svoje skrivališče in ga tudi zapustil.

Svetovali so mu namreč, naj gre v svobodno prirodo, kjer ga ne bo motil nihče. To mu je ugajalo, saj je bil svobodne prirode še bolj vesel nego sekire in drvarnice. Ob deroči reki je poiskal primerno ravnico za kratek izprehod, kjer je s knjigo v roki lahko čital in se uglabljal v skrivnosti nemške slovnice. Vršenje valov mu je bila prijetna godba, visoke jelše ljubke znanke in zaupnice, a nastopajoča pomlad — veselo znamenje prenovljenega življenja.

Prav nič ni vedel, kdaj so ga tudi tukaj obsule lepe misli o svobodni, lepi prirodi doma, kjer je še vse prijetnejše, vse bolj veselo. Vedno rajši se je torej vračal preko mosta na nasprotni breg valovite reke, ki se je često zaganjala v bregove, kakor da hoče streti ozke meje sedanjega tira in se široko razliti po ravnini.

Janezu je bila neznana želja po toliki svobodi. Navajen jarma že izza nežne mladosti, ga je izkušal nositi vztrajno tudi sedaj, ko ga je žulil vedno huje. Sedaj bi bil najrajši dohitel druge v učenju, pa si je mašil ušesa ob šumenju valov, mižal ob pogledu na vitke jelše in zatiral v globini srca vstajajoče misli o novi pomladi, o novih nadah. Gluh je bil ob šepetu, ki se je širil med vejami znanih jelš, neobčuten za vse prijetnosti mile zime, ki se je že kot onemogla starka poslavljalala, klanjajoč se ob palici. Za njo je tiščala brhka deva — pisana pomlad — z vijolicami, trobenticami, zvončki, hiacinti, tulipani in nebromjem drugih spremljevalk v zelenem, ohlapnem krilu.

Leseni Jakob je ni videl, ni je smel videti, pa vendar jo je gledal z zaprtimi očmi, slišal šepet drobnih jelš z zamašenimi ušesi in občudoval premembo letnih časov, veseleč se lepše bodočnosti — z odprto slovnico v rokah, odprtimi usti in odrtim srcem, polnim najlepših nad. Zde'lo se mu je tukaj prijetno kakor doma.

„Leseni Jakob, leseni Jakob!“ so ga zmerjali v šoli in se rogali njegovim pogrešenim odgovorom, ko je temu in onemu dokazal s pestjo, kako je močan. „Leseni Jakob“ mu je donelo na ušesa tudi z ulice od neznanih mestnih paglavcev, ki so razcapani pobirali drobtine, da so napolnili želodec. A on je vendar Tegljev iz Podbrega in njegov oče imovit posestnik. Njemu ni treba stikati za vsakdanjo hrano kakor tem — lačnim vrabcem na mestnem tlaku. Ali ta rokovnjaška svojat se ga drzne celo zmerjati! In zapodil se je za njimi kakor kragulj med golobe. Glasen grohot je odmeval poslej izza vseh oglov, zakaj mestni rokovnjači so bili urnejši in spretnejši od njega. „Neokretna klada! — Preoblečeni črednik! — Neumna opica v meščanski noši!“ in še več lepših psovok je moral požreti za opravičeno svojo jezo. Oblekel je edino kmetiško obleko, ki je ni pustil doma, da bi mu več ne oponašali mestnega kroja. Smeh je bil zaradi tega še burnejši.

A to še ni bila najbridkejša kaplja iz čaše življenja. Nekega dne stopi resnega lica v učilnico šolski ravnatelj z listom v roki in pove učne neuspehe najslabšim učencem. Med njimi je bil seveda leseni Jakob. Imel je povsod — nezadostno. Ravnatelj mu je svetoval očetovsko, naj javi to sam

domov roditeljem, da pridejo ponj. Šola ni zanj, kakor ni on za šolo. Tudi na druge načine se srečno živi na svetu.

Teglja so zalile solze, premagal ga je jok, da je zatulil same žalosti.

Domov, domov torej sedaj, ko ima najboljšo voljo do napredka! Domov, kamor si je do nedavnega želel z vsem srcem, a se sedaj boji, ker ga bodo gledali začudeno in zasmehovali, češ, hitro si se naučil. Ali znaš nemško šteti do petdeset? Znaš prebrati pismo iz kanclije? Znaš premeriti grede na vrtu? Znaš, znaš . . . Janez v šolo — Janez iz šole. Leseni Jakob si bil in boš.

Tega se je bal.

Srce mu je omagalo. Šola ga ni veselila več. Spoznal je tudi sam, da je res ne zmore, toda domov ne pojde, domov ne za ves svet. (Dalje.)



IVO TROŠT:

Tatič.



Nehal je že ogrevati mesec veliki srpan zemljo s pekočimi solnčnimi žarki. Zato pa niso nič manj vabljivo žarela jabolka po sadovnjakih. Vsa pa seveda še niso bila zrela. Toda če dozorevajoče jabolko založiš v slamo ali mrvo na suhem kraju, mu kožica zarumeni v kratkem in sladko postane — sam med. Otrokom je to prav dobro znano. In marsikatera kodrava glavica, ki sme pobirati sadje le po tleh, kar ga odpade, se ozira tedaj željno na drevo,

in srce mu zahrepeni tudi po onem sadju tam gori. O, kako kmalu bi se zmedila tudi ona jabolka in one hruške, ki so sedaj še po vejah! Ko bi jih le smel obrati!

Vsak deček v naši vasi se rad pobaha, da ima več dobro založenih skrivnih medišč na podu ali na hlevu. Ob deževnem vremenu jih obiskuje ali pa kadar nima drugega dela ter prebira, pokuša in mehka.

V tem poslu je bil Kovačev Ivan navadno prvi. To mu tudi ni delalo težave. Kovačev oče ima najlepši vrt in na vrtu vse polno najbolj izbranih sadnih vrst, posebno jabolk in hrušk. Časih so šli otroci po učiteljevem navodilu kar iz šole ogledovat z Ivanom vzorni sadovnjak. Tedaj so zares pasli oči po dozorevajočem sadju. Marsikdo je natihem požiral sline in želel v jesenskem času, da zaide vsaj nekaj te-le zaloge na njegova medišča. Toda kakor predrzna, je bila tudi prazna taka želja. Vrt je vedno zaklenjen in ograjen z visokim zidom, ki ima na vrhu greben iz steklenih drobcev — malo vabljivo orožje onemu, ki bi ga izkušal preplezati, četudi ne bi pomislil, da spravlja s tem v resno nevarnost svojo roko, nogo ali celo življenje, ko bi telebnil — tatič — z zida

Teško, če je bil paradiž bolje zavarovan tedaj, ko sta Adam in Eva zaman gledala nazaj — v dobre stare čase.

Neki večer se je hvalil Kovačev Ivan med tovariši, ki so kakor on zalagali skrita medišča, da jih ima že pet. Nobeden se ni mogel pobahati, da jih ima toliko ali celo za polovico manj. Zato je veljal ta večer za največjega junaka v vasi. Vsi so ga občudovali. Primožev Tonček ga je pa celo zavidal za to prednost. Primoževi namreč niso imeli skoro nič sadnega vrta, in drevje na njem je rodilo le malovredno sadje, ki bi ga ne pobral še tako lačen popotnik na cesti. Toda zaradi tega Tonček vendar ni maral zaostati. Široko je stopil na cesti med zbrane tovariše, potegnil klobuk z visoko štulo na desno uho, potisnil obe roki v hlačna žepa in govoril junaško: „Štiri medišča imam šele, pa ne bo dolgo, jih bom imel najmanj šest ali sedem. Boste videli.“

Tovariši mu niso verjeli, niti da ima res že štiri medišča. Saj so vsi vedeli, da jih po pošteni poti nima s čim založiti. Zato so ob njegovem ponovnem zatrjevanju prav tako trdovratno molčali kot prvič. Tonček je pa govoril vedno glasneje, vedno drzneje, da jim vse dokaže v kratkem.

Za ta večer so se razšli z mislijo, da se Tonček le širokousti, kakor so ga že poznali, da se rad.

Kmalu potem je bilo prijazno popoldne. Ljudje so se trudili vsi zunaj na polju. Kaka stara ženica je ostala doma ali bolnik, ki ni mogel za delom, ali semtertja otrok, da varuje mlajšega bratca ali sestrico. Taka sreča je ta dan pozdravila tudi Primoževga Tončka; varoval je doma v zibelki malega kričača, ki je pa danes izjemoma spal kakor za stavo.

Muhe so bile nadležne, Tončku pa tako dolg čas, da je že vse počel v hiši, celo zvonil je na železne piskre in zraven prepeval velikonočno alelujo. Popoldneva vendar še ni bilo kraj, kakor da se je raztegnil v samo večnost. Rad bi bil videl, da bi se vsaj bratec prebudil v zibelki. Tudi z njim bi se kratkočasil. Toda kakor nalašč je danes spal, in vse kaže, da bo še in še.

Tonček se natihem splazi na hišni prag in se ozira na oblake, za solncem, gorindol po vasi. Povsod je tak slovesen mir, kakor da je danes zapovedan praznik. Od dolgega časa je glasno zazdehal. Tedaj mu je pa pogled zastal na vrhovih Kovačevih jablan v ograjenem vrtu. Jabolka so se mu oddaleč tako prijazno smehljala, da se niti nebeški krilatci ne morejo lepše. Kar kimala so mu v bližino tako vabljivo in tako silno, da se mu je zdelo, kako prijetno ga že šegeče v nosu njih prijetni vonj. Ali kako na zaklenjeni vrt? Sam ni vedel.

Spomnil se je pa obljuje oni večer, ko mu tovariši niso verjeli. Sedaj so se mu jabolka smehljala tako lepo, tako ljubo in že skoro glasno, da se je nehote jel pomikati bližeinbliže. Prilezel je do visokih vrat, prijel za kljuko in spoznal, da so prazne vse nade. Ozrl se je še na levo in desno, če se odkod ne bliža širokokrajni slamnik očeta Kovača. Vse je bilo mirno in varno.

Vrt je bil pomaknjen med hišami zadostno od ceste in skrit radovednim očem, ki bi se nepoznana s ceste lahko ozirala po jabolkih ali tatovih.

Tončka so jabolka sedaj že kar vlekla k sebi — za vrat, za lase, ušesa . . . Nikakor ni mogel odoleti, da bi jih ne gledal. Oh, nobeden ne bo imel takih na mediščih! Ko bi mu sedaj-le zrasle perutnice! Kar sfrčal bi v one-le vrhove. Od nikoder pomoči, od nikoder rešilne misli. Da bi vsaj katero dosegel s prekljo čez zid! — Nekaj se mu vendar zasveti v glavi. Ne preklje, lato prinese, lato, ki je pripravljena na dvorišču, da jo vtaknejo v kozelc. Po lati spleza na vrh zida, lato potegne varno za seboj in jo spusti na drugo stran na vrt. Z njo je nekoliko polomil steklene kosce na zidovem grebenu. Kakor misel hitro je bil pod jablano in jo otrešel, kar bobnelo je, ko so padala jabolka na zemljo v mehko otavo. Tonček se je zopet ozrl, če ni topot jabolk koga predramil v bližini, potem je pa hitel in pobiral. Visoka dula v klobuku je sprejela vase mnogo, mnogo, a on je še nakladal, da je bil slednjič klobuk zvrhan in še premajhen, najsi je bil drugače Tončku tako velik, da je gledal izpod njega kakor z drugega sveta po domači vasi.

S težavo je priplezal po lati zopet na vrh zidu. Moral si je pomagati tudi z zobmi, da ni raztresel jabolk. Na vrhu je pa zaupal svoje hlače steklenim zobem in grebenu, okobalil zid in stresel sadje na drugo stran. Hitro je potegnil za seboj tudi lato, se spustil po njej na tla. Jabolka so bila kakor bi trenil hitro zopet v klobuku in Tonček z njimi doma. Šele na pragu domače hiše se je ozri zmagovito, če ne gleda morda za njim oče Kovačev izpod širokokrajnega slamnika. Veselil se je lepega uspeha, toda strah je le še ostal.

Prišedši z jabolki v hišo, čuje, da se je v tem času prebudil v zibelki mali kričač, ki sedaj-le vpije, kakor bi ga drli na meh. Ali še huje je kričal Tončku notranji glas: Teci še po lato, da te ne izda! — Kar so ga nesle noge, je hitel in ves zasopljen privlekel lato na prejšnje mesto.

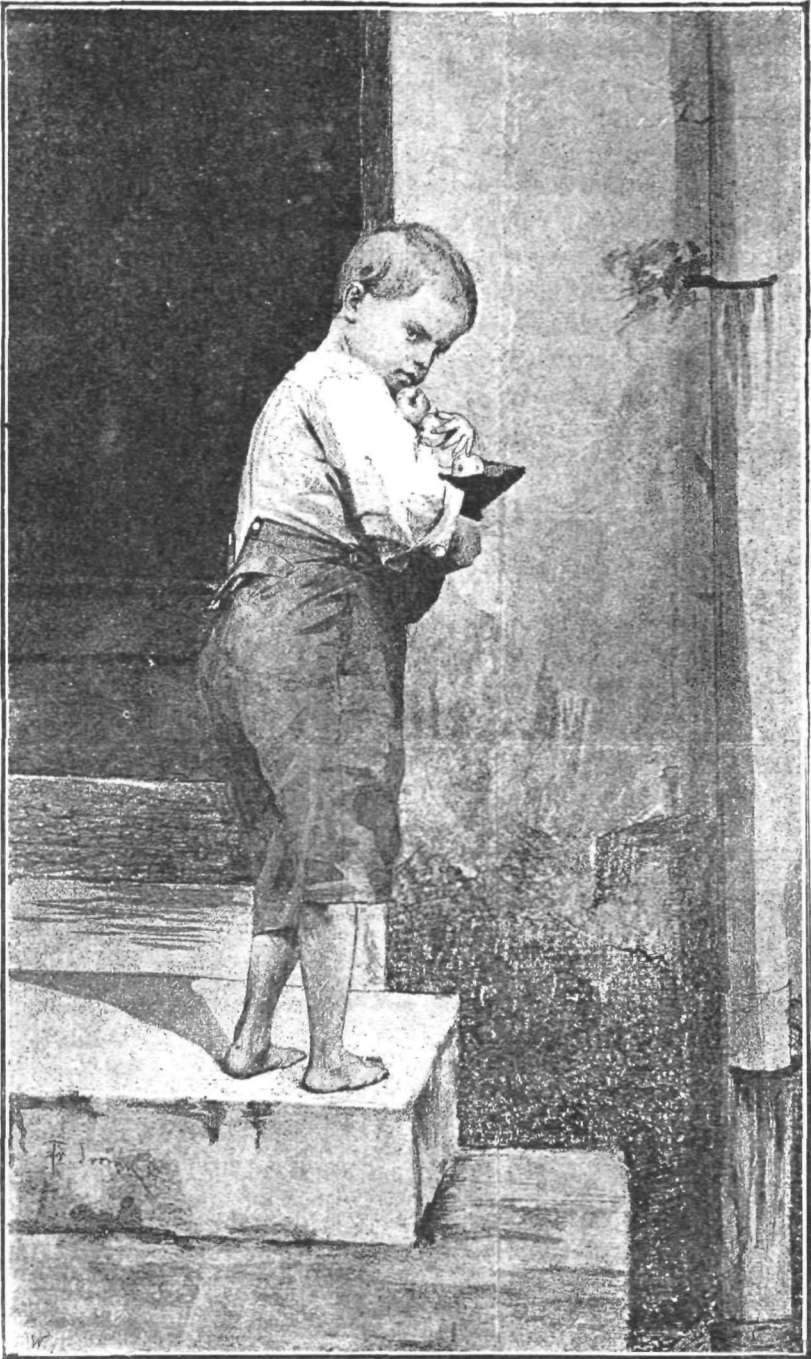
Delo je bilo dovršeno, strah premagan, jabolka lepo doma.

Bratca kričača je potolažil za prvo silo, kakor je mogel, ker se mu je mudilo s plenom k mediščem. Ko je tam opravil in se vrnil, je bila že mati poleg malega bratca. Ostro je pogledala tatiča in ga vprašala, kod je hodil. Namesto odgovora je videla Tončkove od zadaj sumljivo cvetoče hlače. Zato je deček še prej čutil šibo za petami in še bližje kot za petami, nego je utegnil povedati, kje je trgal hlače.

Ko se je zlato solnce poslavljaljo z našimi gorami, je tudi Tončku še pokukalo v objokano lice in ga podražilo: „He, he, Tonček! Sedem medišč imaš — največ jih imaš. Kazen tudi imaš na hlačah, he, he! Ali pa veš, če je že vsega konec? Tatič, he, he!“

Tonček ni maral gledati božjega solnca.

Naslednje jutro je bil že zgodaj na cesti in se hvalil s svojimi medišči. Tovariši mu tudi danes niso verjeli. Tonček jih je imenoval neverne Tomaže. Ti so pa hoteli jabolka videti. No, in Tonček se ni tega prav nič strašil. Vedel je, da mora potem skrivnišče premeniti, da bodo skrivnišča navarnem, sicer lahko pride hudoben sosed in mu ukrade zalogo. Kaj je tatvina, pa Tončku ni bilo treba šele praviti.



Izmed nevernih Tomažev izbere dva tovariša in jih odvede s seboj. Pokaže jima vsa medišča, kar jih je imel pod domačo streho, ostala družba je pa radovedno čakala odločitve na cesti. Pridružil se je v tem času radovednejem tudi Kovačev Ivan. Kmalu se vrne Tonček s preglednikoma. Tonček se smeje glasno, a preglednika še glasneje. Ko stopijo med tovariše, potrdijo število medišč — sedem, potem pa še pošepneta pregledovalca vsak nekaj drugim na uho. Šepet se je širil od ušesa do ušesa. Ko je zvedel skrivnostno vsebino tudi Kovačev Ivan, je pritrdil glasno: „Res, res! Sedem medišč ima Tonček. Toda čigava so pa jabolka, kdo jih pozna?“

Pregledovalca odgovorita soglasno: „S Kovačevega vrta! Saj jih poznamo. Same magdalenke — tiste težke, debele!“ In s pregledovalcema vred se je grohotala vsa družba.

„Ali me je kdo videl?“ vpraša Tonček osramočen. „Jabolka smo videli. Morda jih ne poznamo?“ je bil odgovor, kratek in trd.

In jesensko solnce se je zopet smehljalo Tončku: „He, he, Tonček! Ali si videl? He, he!“

Nevihita.

<i>Blišk v polnočni šviga grozi,</i>	<i>V grozi groma, v žaru bliska</i>
<i>noč gori v plamenih vsa —</i>	<i>Bog svoj zakon govori.</i>
<i>Bog se v veličanstvu vozi,</i>	<i>Bilka — grešnik — plah se stiska,</i>
<i>meče strele iz neba . . .</i>	<i>a nedolžnik sladko spi . . .</i>

Fran Žgur.

Odhod.

<i>Zbogom, draga rodna vas!</i>	<i>Še na Šumbreg šel bi rad,</i>
<i>Morda zopet let deset,</i>	<i>ki tako skrivnostno v svet</i>
<i>če ne več, pogoltne čas,</i>	<i>kaže svoj razpadli grad</i>
<i>ko bom tebe videl spet!</i>	<i>iz temotnih davnih let!</i>
<i>Tudi se zgodi lahko,</i>	<i>Gor z višave šumbreške</i>
<i>da zdaj zadnjič gledam te</i>	<i>v znane dole bi strmel</i>
<i>in da kmalu mi telo</i>	<i>ter ta pota in stezé</i>
<i>smrt tam v dalji v grob zaspe!</i>	<i>v mislih še enkrat obšel!</i>

*Toda prišel mi je čas,
čas določen za odhod!
Zbogom torej, rodna vas,
zbogom, ti moj borni rod!*

Fr. Rojec.



Mati lepa.

Narodna.

Privedil *Iv. Kiferle.*

Zmerno.



Ma - ti le - pa, mla - da ma - ti, spre - ha - ja - je se po tra - ti, ple - te ki - te,
„Ple - ti me - ni tu - di ki - te, za - lih ro - žic ven - ce vi - te, oj, pre - dra - ga

Ljubko



ven - če - ke. Ma - li sin - ček, sin - ček za - li kra - sne ki - te,
ma - mi - ca!* To ve - se - lo sin - ček pro - si, zbi - ra ro - že,



ven - ce hva - li, za - nje tr - ga ro - ži - ce, za - nje tr - ga ro - ži - ce.
vkup jih no - si, kar naj - lep - ših le za - zna, kar naj - lep - ših le za - zna.



Besedna uganka.

Priobčil *Fr. Rojec*.

Obleka moja je temna,
po nji se lahko me spozna;
pa vendar naj še vam povem,
kaj delam, kaj po svetu zrem.
Ko se približam, umire
živali se in pa ljudje.
Seve, izjeme so povsod,
tako na zemlji je tak rod
živali, ki se prebude
iz spanja in na lov hite
šeše takrat, ko zagmem
jaz v črni plašč jih in ljudem
navdiham sen, pokoj sladak,
ki rad si ga privoščiti vsak!
Pijanček le razgraja krog
in ker je negotovih nog,
se krega, zaletuje v me
ter pada in pobira se.
Iz skrivnih kotov pa takrat
priplazi uzmovič se rad,
a ker na svojih potih prič
in družbe on ne mara nič,

pijančka v jarku popusti
in sam se v daljo izgubi.
Vse tiho je in mirno spet,
in zarje svit obsije svet . . .
Iz rovov, v rove gre rudar,
tu v jarku vidi živo stvar . . .
„Bedak, kaj riješ tu v zemljo?!
Četudi ti še živ bi v njo
rad zlezel, dvigni se z menoj
in bodi zvest tovariš moj!
Kako sta se ta znanca dva
pobotala, kam sta odšla,
ne vem, ker ravno tisti čas
zbežati morala sem jaz
pred preganjalcem, ki je vstal
in mene z zemlje v beg pognal.
Ko vrnem se, spet gledala
reči bom čudne vrh zemlje
in tudi vam povedala,
kako da meni je ime,
če sami ne spoznate prej
po pripovedstici me tej!

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev demanta v deveti številki.

Hum — Ulimje — Naman.

Prav so ga rešili: Mara, Vida, Draga in Mila Stukelj, učenke na Frankolovem; Saša Ličan, Mirko in Slavka Znidaršič v Ilirski Bistrici; Stanko in Boris Samsa v Ilirski Bistrici; Bogdan Kranjc, šestošolec, in Milica Kranjc, učenka meščanske šole pri Sv. Barbari pri Mariboru; Tatjana, Vlasta in Vidka Horvat v Ptujju.

Strup kače klopotače — zdravilo proti padavici.

Prav slučajno je bil neki ameriški zdravnik opozorjen na strup kače klopotače, ko je pri neki bolnici, ki je imela 15 let padavico (epilepsijo), opazil, potem ko jo je bila pičila omenjena kača, da so ponehali epileptični napadi. Potem so strup te jako strupene kače (krotalin) izločili in ga pričeli rabiti kot zdravilo. Ta strup

dobivajo, ako ga iztisnejo iz strupenih zobnih žlez klopotače. Strup kače sestoji iz dveh tvarin, ki silno delujejo na kri in živčevje. To delovanje nam pojasnjuje, kako je to, da strup omenjene kače tako povoljno deluje na epileptika in na napade padavice. In v resnici je neki ameriški zdravnik pri enajstih osebah, ki so boleale za padavico, ugotovil povoljno delovanje krotalina, ki ga je upotrebil v to svrhu.

:: KOTIČEK GOSPODA :: DOROPOLJSKEGA



Velecenjeni!

Preljubi striček Doropoljski, ki naši ste mladini šolski prijatelj velik, s pismom Vas naj danes spet obiščem jaz! Ker vem, da bi mi ne verjeli, da taki verzji dozoreli v glavicu moji mladi so, pa v prozo svoje bom pero zdaj namočila ter pisala, kot piše Vam učenka mala! Če Vam bi bilo morda všeč, da v verzih bi pisala več, Vam pismo celo napisati zverženo čem drugokrati; a takrat bi želela si odgovor tudi z rimami! To Vam bi pač težkó ne bilo, saj vem, da radi s pevsko vilo pogostoma se bratite in kar čez noč nabrenkate z Gorjancev gozdnih kupe cele tvarine tožne in vesele!

Zadnjič sem Vam pisala, da obiskujem peti razred dekliške mestne šole. Ta razred sem dobro izdelala. Imam namreč v izpričevalu ob koncu šolskega leta v vseh predmetih „prav dobro“.

Moji dosedanji gospodični učiteljici je ime Ana in je doma v Ljubljani. Dne 26. julija je bil njen god. Šla sem ji voščiti. Ker pa je medtem že odšla na počitnice v Ilirsko Bistrico, sem ji potem tja pisala tako-le:

Velecenjena gospodična!

Prišel dan je svete Ane, Vi obhajate svoj god in gotovo iz Ljubljane kakor tudi od drugod že dobili ste voščila in prav srčkana darila! Prosim, zdaj se pa ozrite še namé, učenko svojo, ter iz mojih ust sprejmite skromno to čestitko mojo: Bog nebeški Vam podeli, da bi zdravi in veseli

mnogi god še doživeli ter še letos bi prejeli, kar današnjega Vam dne zaželelo bo srcé!

To voščilce mi je sestavil moj oče. V torek grem z drugimi učenkami naše šole za en mesec na počitnice v letovišče Zatišje nad Kranjem. Na vreči, ki sem jo dobila v šoli v namen, da denem vanjo svoje perilo in obleko, je napis: Magistrat, 107. Jako se veselim bivanja v lepem planinskem gorenjskem kraju, ker kot rojena Radovljčanka jako ljubim divno „gorenjsko stran“.

Vas vdano pozdravlja
Vaša
Emilija Rojčeva.

*

Čestiti gospod!

Usojam se prositi, da daste v „Zvonček“ sledeči spis:

Završnikova Pavla.
Slika iz šole.

Ako je v šoli kak nemir ali šepet, kdo drugi ga provzroča nego naša Pavlca? Če je črnilo razlito, kdo drugi ga je razlil nego Pavlca? Toda naj jo dragi čitatelj ne sodi prehudó. Navzlic svoji lahkomiselnosti ima vendar dobro srce. In kar je največ vredno: Še nepopačeno. Resnica je, da mora večkrat romati iz klopi pred ostrega sodnika — gospoda nadučitelja. In ravno to romanje sem se namenil nekoliko bolj natančno opisati.

Bilo je pred nekoliko dnevi, ko je bil v šoli zopet majhen šum, ki je prihajal vedno večí. Kdo ga provzroča, je vsakdo vedel. Nasledek je bil, da je morala Pavla in njena součenka Kerinova pred sodnji stol — h katedru. Tu jima je bilo dostati „kazen“ za njiju pregreho. Ena — dve — tri — tako sta korakali pred zgoraj omenjeni stol. Dobili sta jili vsaka dve po roki, nakar sta nekako ponosno šli v klopi.

Toda ni se ne Kerinova ni naša Pavlca poboljšala, marveč sta ostali stari prijateljici in stari — klepetulji.

Vem da je v tem spisu veliko napak, vendar Vas prosim, da daste v popravek ter v tisk.

V upanju, da mi ustrezete, končam in ostajam Vam vdani

Ivan Lekše,
Jelševac, Sv. Duh, p. Krško.

Odgovor:

Ljubi Ivan!

Pravzaprav bi zaslužil Ti dve po roki, ker imaš tako neznansko grdo pisavo, da sem se komaj spoznal iz tvojih čirečar. Tvoja pisava kaže, da nimaš potrpljenja. Ena črka visi sem, druga tja — kakor bi se skregale in steple. Ne bodi torej vihrav in površen, ampak glej vsaj na to, da bo vse, kar pride izpod Tvojih rok, lično in okusno. Pa brez zamere!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Sedaj Vam hočem prvikrat nekaj vrstic napisati. V zadjem „Zvončku“ je bila lepa slika g. dr. Turnerja, ki bi ga jaz tudi brez napisa poznal. Bil sem namreč tudi jaz že obdarovan z grozdem in drugim sadjem na njegovem krasnem domu v Mariboru in sem torej tudi jaz deležen njegove dobrosrčnosti. Sedaj hodim v IV. razred Mariborske vadnice. Pripravljam tudi risbo po načrtu Martina Krpana. Prosim, smem poslati?

Pozdravlja Vas

Josip Karba.

Odgovor:

Ljubi Josip!

Gospoda dr. Turnerja poznaš osebno — poznaš torej moža, ki ga zaradi njegovih lepih lastnosti čisla in cení vsa Slovenija. Gotovo Ti ostane njegova prijaznost in dobrotljivost vedno v spominu — pa se boš gotovo izkušal sedaj, ko si še mlad in pozneje, ko dorasteš, ravnati po njegovem zgledu. — Ako je risba gotova, mi jo pošlji!

*

Gospod Doropoljski!

Že dolgo Vam nisem pisala. Mislim, da ne boste hudi zaradi tega. Za Veliko noč sem bila doma. Jako sem se veselila tistega dne, ko sem šla proti kolodvoru. Doma so bili jako veseli, ko so me zagledali. Posebno pa mali bratec Karlo. Kar skakal je od veselja, ko me je zagledal. Kako sem veselo praznovala Veliko noč, se še popisati ne da. Mislim, da ste tudi Vi veselo praznovali Veliko noč. Pa kdo bi ne bil vesel, ko je vse živo, ko se je vse zbudilo iz dolgega zimskega spanja.

Težko že čakam prihodnjega Zvončka, da bom videla, če sem notri natisnjena.

Zdaj mislim, da sem dosti napisala.

S sčrnim pozdravom Vas pozdravlja
Vaša vdana

Jožica Palečkova v Ljubljani.

Odgovor:

Ljuba Jožica!

Kaj bi Ti neki zameril, ko pa ima vsak človek tudi druge skrbi in ne more vedno misliti samo na pisanje pisem. Sploh sem proti temu, da bi kdorkoli zanemarjal svoje dolžnosti zaradi mojega kottička. Najprej delo in dolžnost, potem razvedrilo in veselje!

*

Blagorodni gospod Doropoljski!

Tudi jaz sem se namenila pisati Vam par vrstic. „Zvonček“ rada berem, posebno pa pravljice v njem. Stara sem 13 let. V šolo hodim jako rada. Najrajša imam svojo součenko Amalijo Amonovo.

Naš gospod učitelj je obhajal 17. aprila svoj god. Jaz sem voščila, in sicer tako-le:

Čestiti gospod učitelj!

Zopet se je obnovil veseli praznik Vašega godu, in zopet se veseli Vaša učenka, ker Vam more za vezilo pokloniti malo voščilce. Ker je voščilo majhno, opiram se na pesnika, ki pravi:

Besed pač treba dosti ni,

kjer srce srcu govori.

Dovolj je, kar je v srcu skrito,

Bogu je samemu očito.

„Živio!“

Prav srčno Vas pozdravlja z narodnim pozdravom

Nežika Pajkova,
učenka II. razr. II. odd. v Olimju pri Podčetrtku.

Odgovor:

Ljuba Nežika!

Lepo si voščila svojemu gospodu učitelju, in upam, da je bil Tvojih odkritosrčnih besed prav od srca vesel. Res je: ni lepšega voščila, nego je odkritosrčnost!

Kottičkove risbe.



J. Veronik: Iz devete dežele